
Når fagfolk presses til taushet om skeiv helse

INVITERT KOMMENTAR

ANNE KVEIM LIE

a.k.lie@medisin.uio.no

Anne Kveim Lie er lege og professor ved Institutt for helse og samfunn, Universitetet i Oslo.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

EMMA LENGLE

Emma Lengle er lege, doktorgradsstipendiat ved Universitetet i Oslo og gjesteforsker ved Harvard University.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

Trump-administrasjonens liste over forbudte ord er et frontalangrep på mangfold generelt, og skeives rettigheter spesielt.

Ytre høyres fremmarsj setter skeives rettigheter under angrep over hele verden. Særlig i USA, med Trump-administrasjonens angrep på mangfold, rettferdighet og inkludering (DEI) (1), står skeives liv og helse på spill. Viktige tiltak, som likeverdige helsetjenester for skeive pasienter, datainnsamling vedrørende skeiv helse og beskyttelse mot diskriminering av skeive i helsetjenester, er trukket tilbake (2). Signalet er tydelig: Alt arbeid for å sikre mangfold, rettferdighet og inkludering skal fremover anses som ideologisk og ulovlig.

Et våpen i Trump-administrasjonens taktikk er en stadig lengre liste med forbudte ord. Disse skal ikke brukes av føderale instanser eller av aktører som mottar offentlig finansering, som for eksempel forskere (3). På administrasjonens liste finner man ord som *kvinne*, *seksualitet*, *homofil*, *biseksuell*, *skeiv*, *trans*, *kjønnsidentitet*, *kjønnsbekreftende behandling*, *minoritet* og *LGBTQ*. Føderale nettsider med informasjon om disse temaene blir tatt ned over natten. Amerikanske helseforskere organiserer «datathons»

for å redde både nettsider og livsnødvendig kunnskap om helsetilstanden til skeive i USA, som utgjør over 7 % av befolkningen (4, 5). Epidemiolog Nancy Krieger ved Harvard University har kalt det en digital bokbrenning (6).

«Signalet er tydelig: Alt arbeid for å sikre mangfold, rettferdighet og inkludering skal fremover anses som ideologisk og ulovlig»

Språk er en viktig kamparena fordi det former liv og erfaringer. Språk brukes både for å diskriminere og for å fremme forståelse og inklusjon. Ord vi tar i bruk – og ord vi unngår – påvirker virkelighetsoppfatningen vår, styrer hva vi kan forstå og snakke om, og avgjør hvilke erfaringer som anses som gyldige. Språkets grenser blir dermed også samfunnets grenser.

Når den amerikanske administrasjonen nå krever at fagpersoner skal endre sin språkbruk, stilles våre amerikanske kollegaer overfor et dilemma. Skal de justere sin terminologi for å unngå å miste forskningsfinansiering og karrieremuligheter og for å opprettholde kurstilbud for studenter? Eller skal de insistere på en inkluderende og ikke-stigmatiserende språkbruk for å fremme inkludering og unngå å marginalisere skeives erfaringer? Disse valgene har ikke bare semantiske, men også politiske, materielle og helsemessige konsekvenser.

Historikeren Timothy Snyder hevder at det første budet for å unngå at et autoritært regime etablerer seg, er at man ikke må adlyde på forhånd. Snyder, som har studert mange av 1900-tallets autoritære regimer, mener at folk frivillig gir fra seg mer makt enn det autoritære ledere ber om, slik at veien mot et mer undertrykkende regime akselereres. Heller enn å vente på at makten innskrenker friheten din, gjør du den tilpasningen selv av frykt for sanksjoner (7). I USA ser vi nå denne dynamikken utspille seg på nært hold. Føderale myndigheter legger til nye forbudte ord som omhandler tematikk utenfor det som er omtalt i Trumps dekreter (3).

Konsekvensene er store for dem som ikke tilpasser seg. Sykehus i USA må velge mellom å legge ned mangfoldskontorene sine, kalle dem noe annet i håp om at ingen følger tett nok med eller insistere på å beholde dem fordi arbeidet er viktig og begrepene betyr noe, særlig nå. Velger helsepersonell å stå på (språk)kravene, kan de risikere å miste offentlig finansiering for tjenestetilbudet. Bøyer de seg for kravene, setter de til side profesjonens ansvar for å møte helsebehovene til minoritetsgrupper med kunnskap og omsorg. De risikerer også å bidra til et bredere autoritært prosjekt som angriper skeives rettigheter fra flere hold.

«Justerer vi språket vårt for å tekkes makt, forvrenger vi virkeligheten og mister profesjonell integritet»

Språket er aldri nøytralt, og det å tilpasse det kan være farlig. Som Toni Morrison sa da hun i 1993 mottok Nobelprisen i litteratur: «Undertrykkende språk gjør mer enn å representere vold; det er vold. Det gjør mer enn å representere kunnskapens grenser; det begrenser kunnskap.» Justerer vi språket vårt for å tekkes makt, forvrenger vi virkeligheten og mister

profesjonell integritet. Når *kvinne* og *mann* blir eneste ord på opplevelse av kjønn, eller når ordet *skeiv* ikke lenger skal benyttes, er det også vold. Slik blir kampen om ordene også en kamp om liv og helse.

Når vi som fagfolk tier, bidrar vi til å normalisere diskriminering. Derfor må vi stå samlet. Vi må støtte kollegaer i USA som presses til taushet. Vi må forsvare et inkluderende språk i forskning, undervisning og tjenestelevering, og nekte å bruke språk som tilslører. Vi må – med både ord og handling – støtte folks rett til å være seg selv, og til å elske den de vil.

REFERENCES

1. The White House. Ending Illegal Discrimination And Restoring Merit-Based Opportunity. <https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/01/ending-illegal-discrimination-and-restoring-merit-based-opportunity/> Lest 26.5.2025.
2. KFF. Overview of President Trump's Executive Actions Impacting LGBTQ+ Health. <https://www.kff.org/other/fact-sheet/overview-of-president-trumps-executive-actions-impacting-lgbtq-health/> Lest 26.5.2025.
3. Connely AJ. Federal Government's Growing Banned Words List Is Chilling Act of Censorship. PEN America. <https://pen.org/banned-words-list/> Lest 26.5.2025.
4. Mandler C. The number of U.S. adults who identify as LGBTQ+ doubled in 12 years, new poll shows. NPR 13.3.2024. <https://www.npr.org/2024/03/13/1238262638/lgbtq-adults-us-gallup-poll-bisexual-transgender> Lest 26.5.2025.
5. Stone W, Simmons-Duffin S. Trump administration purges websites across federal health agencies. NPR 31.1.2025. <https://www.npr.org/sections/shots-health-news/2025/01/31/nx-s1-5282274/trump-administration-purges-health-websites> Lest 26.5.2025.
6. Ryan B, Bendix A. Trump administration axes more than \$125M in LGBTQ health funding, upending research field. NBC news 3.4.2025. <https://www.nbcnews.com/nbc-out/out-news/trump-administration-axes-125m-lgbtq-health-funding-upending-research-rcna199175> Lest 26.5.2025.
7. Snyder T. Om tyranni. Oslo: Press, 2022.

Publisert: 18. juni 2025. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.25.0337
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 3. juli 2026.